5.

SPECIMEN MEDICUM
INAUGURALE,

DE

FLUORE ALBO,

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE

Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS

HIERONYMI DAVIDIS GAUBII,

MEDIC. DOCTORIS, EJUSDEM AC CHEMIÆ ET COLLEGII PRACTICO-MEDICI PROFESSORIS ORDINARII, SERENISSIMI PRINCIPIS ARAUS. ET NASSOV. ARCHIATRI.

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu*,
& *Nobilissimæ* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto*,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini submittit

EDVARDUS HEMPHILL,

HIBERNUS.

Ad diem 16. *Augusti* MDCCLXII. *H. L. Q. S.*

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud THEODORUM HAAK, 1762.

MATTHÆO JACOB ARMIGERO

DE S^t. JOHNSTOWN IN COMITATU TIPPERARIENSI,

VIRO COMITATE MORUM, INGENIIQUE DOTIBUS CONSPICUO,

NEC NON

VIRO

DOCTISSIMO

THOMÆ YOUNG, M. D.

ET ARTIS OBSTETRICIÆ APUD EDINENSES PROFESSORI PERITISSIMO,

IN TESSERAM GRATI SUI ANIMI OB VARIA BENEFICIA SIBI COLLATA,

Hasce studiorum suorum primitias ea observantia qua par est

D. D. D.

EDVARDUS HEMPHILL.

PROŒMIUM.

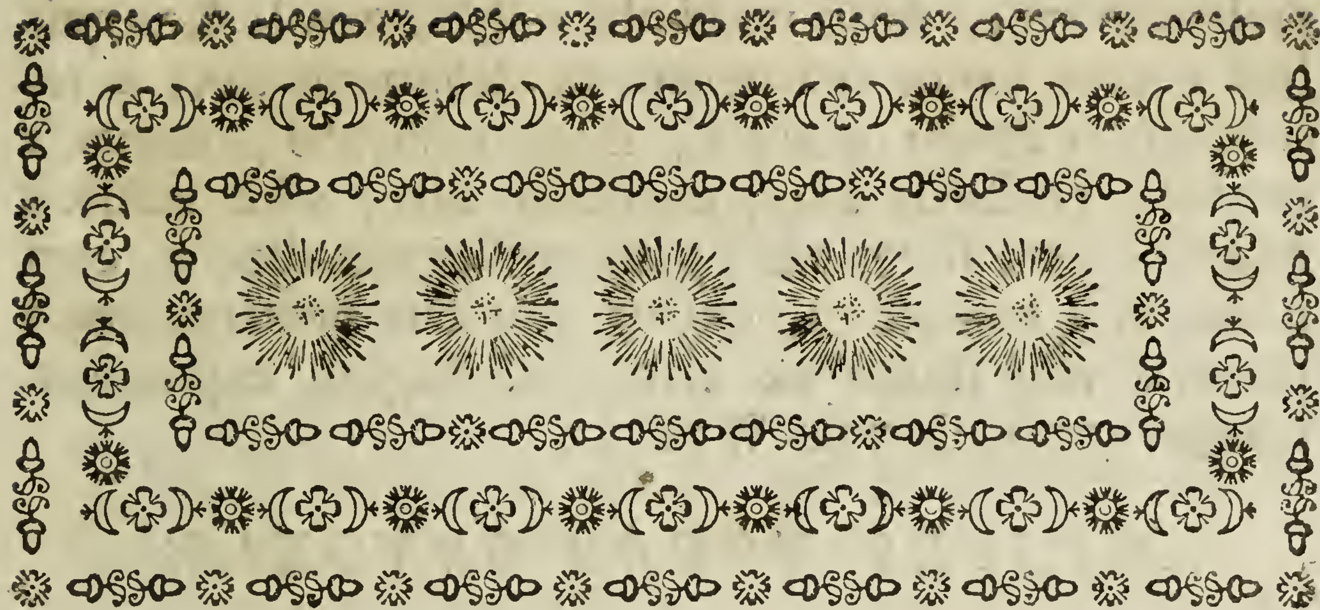

Inter opera, quibus ſe ſuamque Gloriam declarare voluit Creator Adorandus, *primum ſibi vindicat locum corpus humanum, cujus ſtructuram, etſi nemini adhuc contigit, forte nunquam continget, accuratiſſime tenere, nihilominus eo usque cognita eſt, ut cuivis attentè animo rem perpendenti patebit ſummam in eo extruendo potentiam, ſapientiam & benificentiam conjunctas fuiſſe. Qui vero augebitur admiratio, ſi ſpectetur hæc machina per multorum decurſus annorum incolumis ſervata, ipſa tam fragilis, externis tam obnoxia injuriis, ut ſine* Artificis Divini *providentia ſempiterna durare poſſit ne quidem per minutiſſimum*

temporis ſpatiolum? Minimè tamen a morbis immunes degimus; Genus Humanum, plurimis ærumnis ſua natura obnoxium, inter tot tamque diverſas illæcebras quotidie verſatum, etiam ſibi mala multiſaria inducit; ad quæ ſananda, ab omni ævo ſummo ſtudio culta fuit medicina, ad ἀκμὴν heu adhuc non perducta!

Quanquam vero omnes non licet, tamen morbos quam plurimos ſæpe levare, interdum omnino tollere uſu remediorum, quæ ubicunque terrarum larga manu diſſeminavit DEUS, *penes nos eſt. Nec ulla minus Præmia judicanda ſunt indebita, quam laudes & honores quæ univerſo conſenſu eis decernuntur, qui arti ſalutari ſeſe devoventes, omnes & corporis & animi vires impenderunt, ut morbos medicamentaque æque perſpecta habeant. Arduum quidem opus, non ſpernendis implicitum difficultatibus! Quam ſapienter igitur ſancitum eſt legibus inclytæ hujus Academiæ, ut quisque, in cœtu Apollinari ſedem quærens, non privata ſolum ſubeat tentamina, ſed ſpecimen ſuæ diligentiæ publici faciat juris? Ut igitur inſtituto huic morigerum me præberem, de* FLUORE ALBO *paucis diſſerere volui.*

SPE-

SPECIMEN MEDICUM INAUGURALE

DE

FLUORE ALBO.

DEFINITIO ET *NOMINA.*

onstans vel cum intermissionibus ex mulierum genitalibus stillicidium materiæ mucosæ, viscidæ, plerumque albæ, vel saltem ad albedinem vergentis, per contagium non contractum, fluoris albi nomen obtinet.

Hic morbus Græcis antiquis bene innotuit, & appellatione Ῥόος, qua fluxus omnes compre-

prehenderunt, additis vocabulis ερυθρὸς, λευκὸς &c. quibus fluores varios distinguerent, designatus fuit: a recentioribus autem medicis, fluor muliebris, cachexia uterina, profluvia alba, menstrua alba, albæ matricis superfluitates, flores albi, uteri profluvium dicitur, cum multis aliis nominibus, quibus omnibus præternaturalis humoris albi fluxus ex utero vel vagina exprimitur. Lingua vernacula THE WHITES.

ÆTATES MORBO OBNOXIÆ.

Ex investigatione veterum ac recentiorum medicorum historiarum & observationum de hoc morbo apparet, ætatem illi obnoxiam, totum fere stadium vitæ absolvere: ab anno tamen decimo tertio vel quarto, sc. quando menses primo erumpere solent, frequentius invadit. Cl. HOFFMANNUS (*a*) tempus primæ mensium eruptionis maxime huic morbo obnoxium asserit; dum alii virgines, non nisi diuturna chlorosi laborantes, fluori albo perraro tentatas autumant. Frequentius (*b*) accidit fæminis, quæ plures pepererunt liberos, vel quæ difficiliores passæ sunt partus, vel quæ sæpe numero abortum fecerunt (*c*). Rationi quidem consentaneum videtur, quod uterus, magnas & veloces vicissitudines hisce conditionibus effectas, crebrius perpessus, multo magis huic & aliis morbis obnoxius evadit. Primus etiam mensium impetus, si vasa uteri excretoria tam stricta sint, ut cona-

(*a*) Med. ration. syst. tom. qart. pars quart. cap. 16.
(*b*) Mauriceau Malad. des Fem. gross. vol. I. livre III. chap. 22.
(*c*) Astruc Malad. des Fem. chap. 10.

conaminibus naturæ ad ſanguinem expellendum reſiſtant, præter generalem perturbationem, quam excitat, uterum præcipue afficit. Fæminæ quarum menſtruus fluxus ſtatam periodum haud rite ſervat fluorem album ſæpe experiuntur; nec minus vetulæ infirmæ, præſertim ſi (*d*) regimine minus ſalutari utantur. „ Quodſi de„ nique corporis habitum reſpicimus, experientia teſte, „ fæminas & nervis & fibris minus ſolidis, ſed laxiori„ bus & natura, ut ajunt, ſeroſiori præditas præ aliis „ huic malo obſervamus ſubjectas. " (*e*)

Aliquando infantibus etiam accidit hic fluxus, cujus varia inter medicorum (*f*) obſervationes extant exempla. Cl. D. YOUNG, Artis obſtetriciæ in Academia Edinburgena Profeſſor, caſum mecum communicare dignatus eſt, quem ipſius verbis ſubjunxi. Mulier quædam de filiola ſua, quinque circiter annos nata, quæ per tres fere menſes ex fluore albo laboraverat, ejus concilium rogavit. Medicamenta purgantia ſuaſit, atque his rite exhibitis, fluxus breve evanuit: Hoc tamen ex vagina ſuppreſſo profluvio, ſimili evacuatione ex palpebris correpta fuit ægra, quæ eodem modo tractata, intra duarum hebdomadum ſpatium ſanata fuit. Sunt tamen qui hæc in dubium vocant, & ſuſpicantur puellulas, fluore albo laborare dictas, potius gonorrhea virulenta afflictas fuiſſe. Nullus quidem dubito quin hoc fieri aliquando deprehendebatur; ſed ſi vaſa uterina infantum tam patula quandoque reperiantur, ut menſtruo ſan-

(*d*) ASTRUC Malad. des Fem. chap. 10.
(*e*) HOFFM. Med. rational. ſyſt. tom. IV. pars IV. cap. 16.
(*f*) FERNEL. lib. IV. cap. 16. RODER. à CASTRO lib. I. cap. 14.

sanguini viam suppeditant, quidni etiam fluoris albi materiæ?

DESCRIPTIO ET *DIFFERENTIÆ.*

Ex muliebribus manat humor lentus, mucosus, albicans, serosus, sero lactis vel decocto avenæ persimilis; aliquando tamen flavus, viridis vel subniger; modo crassus & pus spissitudine æmulans. Plerumque, in initiis præsertim & quando symptomata leniora sunt, inodorus est ac mitis, nullo cum dolore junctus: & in hoc statu (si modo fluxus sit moderatus) fœminæ per longum temporis spatium sine Virium dejectione notabili vel alio graviori symptomate perdurare visæ sunt; longius vero protractus, vel copia auctus, fit fœtidus, tantaque acrimonia sæpe præditus, ut partes genitales excoriet.

Continuatio & intermissiones fluxus multum in variis ægris variant; „ siquidem aliis continuus est & quo„ tidianus, in aliis per intervalla repetens bis terve in „ mense accidit; licet sint exempla, ubi etiam periodi„ ce & stato quasi tempore venit. Dein in nonnullis „ menstruum fluxum modo præcedit, modo comitatur, „ modo sequitur, vel etiam intermedio tempore prodit; „ quin imo in graviori statu ipsarum mensium loco ori„ tur & ne illis quidem, quibus menstruorum tempus „ secundum naturæ ordinem præteriit, ut vetulis, par„ cit." (*g*)

Astruc in elaboratissimo tractatu de morbis mulierum, (*h*) post divisionum enumerationem, quatenus fluor

(*g*) Hoffm. Med. ration. syst. tom. IV. pars IV. cap. 16.
(*h*) Malad. des Fem. Tom. 2. chap. 10.

fluor continuus eſt vel intermittens, menſibus ſuppreſſis vel illæſis accidens, cum variis harum combinationibu s, quas ad meum propoſitum nimis foret longum commemorare, alias proponit differentias ex natura, colore & qualitate fluxus; ad duas tamen ſpecies primarias omnes redigit, lacteam ſc. & lymphaticam: hæc autem a tempore ſtagnationis in utero vel vagina, vel a morbi diuturnitate pendere videntur; quocirca, minutiis omisſis, ad duas ſpecies, multum ab invicem diſcrepantes variamque medelam exigentes, potius retulerim: Prima definita appellari licet; nempe a vitio vaſorum uteri vel vaginæ ortum ducens: ſecunda generalis, quia in hac totum afficitur ſyſtema. Hæc ſpecies fœminis laxi & plenioris habitus accidit, & ex humorum prava diſpoſitione oriri videtur. Hæc comprehendere ducetur aliam ſpeciem, quæ etſi a malo corporis habitu oritur, tamen ſalutaris appellari licet, quatenus defectum vel etiam totalis menſium ſuppreſſionis locum ſupplet, earumque periodum exacte ſervat, niſi quod paucis diebus plerumque prævertit, totidemque poſt illam durat. Species hæc gradus menſium decolorum gravior tantum eſſe videtur, nec ſine maximis incommodis reprimitur: quæcunque remedia ad fibras firmandas ſanguinemque denſandum conveniunt, hic maxime conducunt.

SYMPTOMATA.

Præter muci ex ſinu pudoris ſtillicidium, ſymptomatum caterva exoritur plus minus urgentium, ſecundum ægrotæ habitum, fluxus quantitatem vel durationem morbi. Si uterus ſolus in vitio eſt in longum pro-

trahi poteſt fluor ſine ullo graviori effectu, usque dum evacuatione continua ſyſtema totum debilitetur; & hinc oriantur graviſſima quæ ſequuntur ſymptomata.

Fœminæ venuſtum amittunt colorem & " ora pallor albus inficit. " Solida laxantur, humores vitiantur univerſaque laſſitudo occupat membra. Corporis ſuperficies tumoribus albidis, laxis, hydropiformibus, impreſſionem digiti retinentibus ſæpe deturpatur; præcipue crura, pedes, manus cavæque ſub oculis partes. Venter imus non raro tumet. Ventriculi vires proſternuntur, malaque inde pendentia oriuntur; appetentia ſc. læſa, nauſea, ſtomachi Morſus, frequens ciborum corruptio, ructus acidi & nidoroſi, Cardialgia & Dolor Capitis. Cibus ponderis ſenſationem, præcordiorum anxietates & vomitus excitat. Flatus per inteſtina Vagantur. Oculorum ſplendor perit; hebetes fiunt & gramioſi; & „ turpis macies - decentes occupat „ malas. " Poſt leniſſimam quidem exercitationem anhelatione & cordis palpitatione corripiuntur. Hyſterico affectu ſæpe vexantur. Timidæ fiunt & triſtes. Summum dolorem & imbecillitatem in regione lumborum percipiunt. Os uteri aliquando ita laxatur, ut pollicem facile admittat; quandoque vel ad os externum procidit. Pulſus debilis eſt; ſi vero fluor acris fiat & dolore partes afficiat, pulſus parvus fit & celer. Urina craſſa eſt & mucoſa; in quibusdam vero tenuis, (*i*) ſubviridis, cruda & flocculenta, craſſam nubeculam, aut mucoſum ſedimentum ad fundum deponens. Fluor fit fœtidus & ſumma acrimonia junctus; partes vicinas erodit,

(*i*) STORK Ann. Med. 2, pag. 208.

dit, & dolore acutissimo excruciat; colorem mutat ad flavescentem, virescentem aut nigricantem. Omnia denique quæ febrem hecticam comitantur, hic apparent.

Hæc sunt præcipua symptomata, quæ in hoc morbo observantur; minime tamen totam explent cohortem; alia ex diversitate circumstantiarum sese exhibent, & varie complicantur, donec his progressu temporis auctis, aliisque morbis illatis, mors exoptabilis, supremum miseriarum levamen, scenam tristem claudit.

SEDES MORBI.

Ex variis auctorum sententiis de uteri intima structura, difficultatibusque, quæ in eam indagando occurrunt, arduum est huic fluori determinatam sedem assignare. Plerique tamen in hoc consentiunt, quod ex vasis mensibus dicatis, quæcunque sint, ortum ducit. Hoc imprimis probabile videtur, quandoquidem pro menstruis quandoque vicarius sit; nec non quia muci fluxus, huic persimilis, mensibus periodum exactis, semper insequitur. Hic objici possit, fluorem album sæpe ex vagina sola stillare: Idem de mensibus asserere possumus ex hoc, quod nonnullæ feminæ toto gestationis decursu hanc evacuationem experiuntur, quando non nisi e vagina effluere queat. Quænam autem sunt hæcce vasa menstrualia? An arteriarum fines ultimæ, an sinus vel venarum appendices ab Ingenios: ASTRUC descriptæ, hic non commorabor; hæc enim disquisitio in nimiam longitudinem hanc dissertationem protraheret; & ut verbis Horatii utar,

Nil facit exemplum litem quod lite resolvit.

Quidam fluorem album partim ex uteri & vaginæ glandulis ſtillare opinantur; & ASTRUC ſpeciem lacteam ex his ſolum provenire aſſerit, quæ colatoria lactea nominat; lymphaticam vero ex vaſis lymphaticis disruptis: Ad hæc autem decernenda perfecta uteri ſtructuræ notitia requiritur, quæ adhuc nemini contigit; nec talis cognitio multum ad curationem conduceret, quoniam indicationes curatoriæ eædem manerent.

CAUSÆ PROXIMÆ.

Cauſa fluoris albi proxima a nimia vaſorum uterinorum imbecillitate, vel conditione aliter læſa, ſicut in prima ſpecie, pendet; vel a ſtatu humorum vitioſo & nimia copia, horum vaſorum imbecillitati conjunctis, cujus ſecunda ſpecies exemplum præbet.

CAUSÆ REMOTÆ.

Cauſæ prioris ſpeciei remotæ ſunt omnia, quæ fibras uteri debilitant, tonumque vaſorum deſtruunt; quo deficiente, humores per tot ac tam convoluta vaſa curſu lentiori feruntur, quod ſeceſſioni materiæ moram præbet. Hæ præcipue ſunt, vis utero in partu illata, vel avulſio placentæ violenta; abortus frequens; fluxus menſium vel lochiorum immoderatus ſæpius accidens; thermarum abuſus; continuus hypocauſtorum uſus; veneris exceſſus, vel etiam (*k*) abſtinentia nimia; peſſaria acria; Lues venerea (*l*), quæ glandulas vaſaque vaginæ ita debiliate

(*k*) GAUB. Pathol. §. 563.
(*l*) MORTON Phth. lib. I. cap. 4.

bilitat vel erodit, ut, hac ſanata, mucum effundere pergant; ſtatus, ultra modum protractus (*m*), quod fluidorum regreſſus ad cor impedit; tumores etiam partium utero vicinarum hoc efficere queant; conſtipatio alvi in morem protracta (*n*); quibus aliæ facile addi poſſent.

Præter cauſas jam recenſitas fluor albus generalis alias agnoſcit, quas nunc enumerare proponitur: hæ ad capita ſequentia redigi poſſent; organorum chylopoieticorum læſa functio, vel quodcunque hoc efficere poteſt, uti cibus durus, viſcidus, dyſpeptus, nimia quantitate devoratus; frequens ingurgitatio potus diluentis; vita otioſa; ſomnus nimius vel vigiliæ; pathemata animi vehementiora, veluti ira immanior, mæror &c.; perſpiratio cohibita ab aëre frigido & humido; fluxus menſtrui obſtructio ſubita vel diuturna; evacuatio quæcunque aſſueta, ſubito ſuppreſſa; pulmonum læſiones, quibus ad chylum aſſimilandum inhabiles evadunt; febris lenta &c.

Quomodo hæ cauſæ hunc morbum inducere poſſunt explicare nunc nosmet accingamus.

ORGANORUM CHYLOPOIETICORUM, ETC.

Quod bonorum humorum præparatio integritati actionum ventriculi & inteſtinorum magna ex parte debetur, omnibus notum eſt; quando vero hæ languent, ciborum ſubactio non rite perficitur, & chylus crudus in vaſis accumulatur: Idem præſtare poteſt cibus ſua indole magis

(*m*) Gaub. Pathol. §. 517.
(*n*) Mauriceau Malad. des Fem. groſſ. vol. I. livre III. chap. 22.

gis tenax, quam vires ventriculi ſatis ſubigere queant; quales ſunt carnes fumatæ, piſces induratæ, legumina, &c. Olera etiam, variæ radicum ſpecies, dulcia, fructus, acida & acetaria, etſi ſua natura non male ſolubilia, tamen, præſertim ſi nimia quantitate, ſine interpoſitis aliis, devorentur, fermentationem patiuntur, flatus generant, primarum viarum fibras diſtrahunt & enervant, atque corpus cruditatibus implent. Hæc rite conſideranti haud obſcura eſſe poteſt ratio, cur, vaſis his humoribus repletis, corpus cacochymia gravetur & non reficiatur; ſecretiones tarde perficiantur, & humores ſuperabundantes uteri vaſa petant, utpote ingreſſum minus reſiſtentia.

POTUS DILUENS.

Aquoſi liquoris abuſus viſcera primæ digeſtionis laxat & debilitat; menſtruorum (*o*) ſalia nimis diluit; maſſam ſanguineam ſeroſa tenuitate inundat, & torporem inducit; unde nutritio depravatur, & mala multifaria originem ducunt, prout viſcus hoc vel illud labe priori inficitur.

OTIUM.

Motui animali magna ex parte debetur humorum circuitus per vaſa minima; Otio vero nimio, inducuntur humorum ſtagnatio & accumulatio, ſecretionum & excretionum impedimenta, potentiarum motricium torpor;

(*o*) GAUB. Pathol. §. 474.

por; minuitur solidorum actio in fluida, qua deficiente, assimilatio chyli non rite perficitur; unde varia solidorum & fluidorum vitia. Hæc omnia in pejus ruunt, si victui pleniori interea indulgeant; quod recte judicavit Hippocrates, monens cavendum esse, „ utrum cibi „ labores, an vero cibos labores superent; an moderate inter se habeant, quodcunque enim superetur, „ ex eo morbi contingunt, ex mutua vero inter se æ„ qualitate sanitas adest. " (*p*)

SOMNUS ET *VIGILIÆ.*

Ad perfectam sanitatem tuendam alterna requies & Vigiliæ requiruntur nec alterutrius excessus sine damno ferri potest. Prior status reficit vires posteriore deperditas; ulterius vero protractus, perspirationem (*q*) cohibet, & omnia mala ab otio nimio pendentia, inducit. Vigiliæ diuturniores eosdem fere effectus producunt, sed diverso modo; hic enim spiritus vitales, cæterique humores indigeni dissipantur, vires motrices exhauriuntur; unde corpus grave evadit & onustum, & ad munera fungenda minus validum.

ANIMI PATHEMATA.

Miram connectionem inter principium cogitans & corporeum non datum est mortalibus animo consequi; hoc

(*p*) De Victus ratione sanorum Lib. III. cap. 3. Chart. tom. IV. pag. 481.
(*q*) Sanctor. IV. 50.

hoc tantum ſcimus, quod mens male affici nequit, quin corpus etiam plectatur. Ira immoderata totam Oeconomiam turbat & exagitat. Mœror vim nerveam reſolvit, omnesque motus vitales & animales retardat & opprimit; vim coctricem ventriculi adprime lædit, ad pravorum generationem humorum diſponit, & corpus ſenſim tabefacit; adeoque, maxime ſi aliqua uteri labes prægreſſa fuerit ad hunc morbum viam proſternit. Idem dici poteſt de cæteris, ultra modum excitatis.

PERSPIRATIO COHIBITA.

Certum eſt aliquid per perſpirationem e corpore expelli, quod, ſi ſubito ſupprimatur, diros effectus confeſtim oſtendet; ſi vero ſenſim cohibeatur, præcipue in regionibus paludoſis, ubi ſcatet aer particulis humidis, præter noxas quas ejus retentio affert, vaſa inhalantia, in tota corporis ſuperficie diſtributa, præſertim vero in pulmonum veſiculis, humiditatem imbibent, & aer, vaporibus jam oneratus, in expiratione non auferet ſolitam exhalationem; unde corpus nimia aquoſitate implebitur, vaſorum fibræ in pulmone debilitabuntur, & chylus propriam indolem diu retinebit, nec in bonam ſanguinem mutabitur. Plurima mala ex hoc fonte derivata, nec non ex menſium ſuppreſſione, recenſere ſciens omitto, utpote ultra propoſitum deducentia.

EVACUATIO QUÆCUNQUE, ETC.

Quotidianis obſervationibus evincitur, evacuationem repres-

repressam aliam suscitare, ut materies a priori solita evacuari e corpore eliminetur. Cl. Hoffm. (*r*) inter causas fluoris albi, suppressionem destillationis mucosæ e naribus enumerat. Astruc (*s*) observat, quod fæminæ post partum non lactantes, & nutrices præmature ablactantes, huic fluori subjiciuntur; quia lac, quod in mammis secerni solebat, tunc temporis in utero deponitur.

DIAGNOSIS.

Variæ mutationes, quibus mulierum genitalia exponuntur, ad multos morbos ea subjiciunt, qui, etsi a variis oriantur causis, variamque medelam ad curationem bene instituendam postulent, tamen adeo similibus aliquando stipantur symptomatibus, ut non sine difficultate dignosci queant: qua propter non abs re erit eos singulatim attingere, quo facilius nostrum affectum ab aliis distinguere conemur.

Primo, a destillatione humoris serosi post mensium vel lochiorum evacuationem finitam facile dignoscitur, quatenus hæc a constrictione vasorum menstrualium pendet, quæ globulos rubros haud ultra evadere permittit; adhuc vero seri tenuioris transitui non obsistit: vasis sensim ad naturalem diametrum constrictis, hæc omnino cessat, nec morbus dici meretur.

Fluor albus majorem videtur habere affinitatem cum mensibus decoloribus, quibus mulieres, præsertim juniores, sæpe sunt (*t*) obnoxiæ; & fortasse ab iis in hoc solum

(*r*) Med. ration. syst. tom. IV. pars IV. cap. 16.
(*s*) Traitè des Malad. des Fem. chap. 10.
(*t*) Hoffm. Med. ration. systém. tom. IV. pars IV. cap. 16.

ſolum differt, quod illic uterus ſemper peculiariter afficitur, hic vero tota humorum maſſa ita attenuatur, globulique rubri ita reſolvuntur, ut lintea ægre tingantur, utero interim illæſo; hæque ſuam plerumque exacte (*u*) ſervant periodum, ruboremque aliquatenus retinent; dum e contra fluor albus etiamſi intermittens, ſtatis recurſibus perraro gaudet, nec ſanguine inficitur, niſi poſtquam morbus eo violentiæ proceſſerit, ut ab ulcerato utero ſanguis profluat; jamque morbus per ſigna præcedentia ſat ſeſe manifeſtaverit.

Muci fluxus, qui partum paucis diebus præcedit, minime cum fluore albo confundi poteſt, nec magis glandularum humoris ſcaturigo, quæ quibusdam fæminis, dum laſcivis cogitationibus vel inſomniis libidinoſis obruuntur, accidit; quoniam hi a cauſis eos excitantibus ſatis perſpicui ſunt.

Fluor albus recens facile ab ulcere uteri dignoſcitur; primo, ex ipſius ulceris ſignis caſibusque prægreſſis; deinde ex fluoris qualitate; prioris enim materies plerumque mitis eſt & inodora, &, ſi menſium periodum excipias, ſine ſanguinis admiſtione; hujus vero acrimonia, graveolentia & dolore ſemper comitata, incertis intervallis ſæpe ſtriis ſanguineis inficitur, menſtruo fluxu interim ſtatum tempus raro ſervante. Materies fluoris albi inveterati aliquando acris & fœtida evadit; quodſi dolor in utero tunc temporis percipitur, ulcus jam merito ſuſpectum eſt.

Multum laboris poſuerunt medici, ut indicium explorarent, quo fluorem album a Gonorrhea Virulenta digno-

(*u*) Hoffm. Med. ration. ſyſt. tom. IV. pars IV. cap. 16.

gnofcerent. In quibusdam cafibus, credo, nullum certum dari characterem, qui hos affectus fatis diftingueret; tanta eft difparitas quæ in utrisque apparet; nec certam diagnofin diducere poffumus, nifi ex plurium fymptomatum concurfu. Fama ægrotæ, duratio morbi, materiæ copia & fpiffitudo plerumque multum ad diagnofin formandam conducunt; propterea quod in Gonorrhea fluxus minor eft & fpiffior, & progreffu temporis alia fymptomata, fibi propria, producit: quando autem fluor albus mitius ingruit, Gonorrheam virulentam fæpe, quoad materiæ copiam, (*v*) non exuperat; & e contra inflammatio & ardor urinæ, gonorrheæ virulentæ affeclæ, aliquando tantilli funt momenti, ut vix fentiantur. Si paucis poft coitum diebus modicus materiæ albidæ fluxus e vulva ftillare incipiat, inflammatione circa urethræ finem vel viginam ftipatus; fi ardor fentiatur dum urina redditur; fi fluor continuus fit, & cito mutatur in flavum vel viridem, & aliquid fœtoris (*x*) acquirat, fine dolore vel imbecillitate in regione (*y*) lumborum, gonorrhea merito fupicatur. Si vero fluor fit copiofus, mitis & inodorus fine inflammatione vel ardore urinæ, præcipue fi lente increverat, vel diu duraverit, effectibus tamen qui gonorrheam virulentam vulgo fequuntur non prolatis, tuto fluorem album pronunciare licet.

Baglivius (*z*) proponit fignum infallibile, (ut ait,) hos

(*v*) MAURICEAU Malad. des Fem. groff. Vol. I. Livre III. Chap. 22.
(*x*) Ibid.
(*y*) ASTRUC Melad. des Fem. tom. 2. chap. 10.
(*z*) Prax. Lib. 2. Cap. 8. Art. 8.

hos morbos ab invicem diſtinguendi; ſc. ſi fluor materiæ albæ, ſuperveniente menſtruo fluxu, perſeverat, pro certo gonorrhea gallica vexatur ægra, & vice verſa. Hoc autem, vereor, licet revera fluor albus tempore menſtruationis ceſſat, (quod tamen aliqui (a) negant) incertum dabit κειτηειον; quoniam materies gonorrheæ aliquando, præſertim ſi in vagina ſedem habet, ſanguine menſtruo adeo obvolvi poteſt, ut cerni nequit; & etiamſi fluor albus, quando ex vaſis menſtrualibus provenit, menſibus cedere videretur, tamen, quando copioſior e vagina exſtillat, talem menſtruo ſanguini (ſi paucus ſit) proportionem ferre poteſt, ut non prorſus diſpareat; nec video quid in hoc caſu ejus continuationem vetat.

RATIO SYMPTOMATUM.

Omnium fere ſymptomatum, ab hoc morbo naſcentium, ratio petenda eſt ex diſpendio humorum continuo, quo ſolida debilitantur, & eorum actio in fluida minuitur, vel ex prava humorum diſpoſitione, quæ eos ad nutritionem minus habiles reddit: quo circa ea perfunctorie tantum attingam. Pallor oriri videtur a diſſolutione globulorum rubrorum, & ſyſtematis nervoſi torpore; unde motus oſcillatorius vaſorum (a quo per vaſa minima circulatio magna ex parte (b) pendet) minuitur. Laſſitudo non ſolum fibrarum debilitati, ſed etiam nimiæ vaſorum minimorum repletioni & motui humorum per illa lentiori cauſam debet; quod evidenter apparet ex

(a) Hoffm. & Astruc.
(b) D. Whytt's Phyſiolog. Eſſ. Edit. 2. pag. 61.

ex effectibus a materiæ perspirabilis retentione productis. Tumores crurum &c. a tenuitate humorum & facultate vasorum absorbentium læsa oriuntur. Quod ad ventriculi læsiones attinet, in enumeratione causarum jam satis tractatum est. In sanis hominibus, acclivem locum rapide adscendentibus, sanguis venosus tanta copia ac celeritate ad cor dextrum redit, ut non potest eodem tempore per pulmonem transire, nisi celeri respiratione frequentius dilatetur pulmo: non mirum est ergo feminam, universa debilitate laborantem multo leniori motu anhelatione & cordis palpitatione corripi. Dolor lumborum, præter distentionem varicosam vasorum circa regionem uterinam, exinde venire videtur, quod musculi lumbales, dorsales &c. ad tuendum corporis æquilibrium servientes, universi systematis imbecillitatis participes, officium haud amplius sine dolore præstare queant: an etiam inter uterum & lumbos adest sympathia quædam ope nervorum, quæ huc facit? Timor & mœstitia non soli morbi fastidio & dubio ejus eventui originem debent; mira enim inter corpus & animum sympathia, qua, alterutro male affecto, alter etiam plectatur, multi hic momenti esse videtur. Hiatus & descensus uteri insolitum ejus pondus & ligamentorum laxitatem pro causas agnoscunt. Pulsus debilis est a causa generali debilitatis, sc. potentiæ nervosæ defectu: quando autem acris fit fluor, necesse est quandam ejus portionem in massam sanguineam recipi, quæ cor ad contractiones celeriores stimulet; unde febris hectica. Urina crassa evadit, ex admistione muci in ipso meiendi nixu protrusi; vel ex ampliatione vasorum renalium, quæ particulas solito crassiores transadigi sinit.

PROG-

PROGNOSIS.

Hic morbus ſi in initiis ad curationem attentio habeatur, raro per ſe periculoſus eſt; ſemper autem incommodus, & plerumque medicamentis tarde cedit. Quanto minor eſt fluxus, ſpiſſior & minus conſtans, quantoque meliore corporis habitudine fruitur ægra, tanto facilius curatu, & e contra. Quo morbus recentior, & magis albicans & mitis humor, & quo exactius menſtrua ordinem tenent, eo felicior eventus. Quo autem magis adoleverit morbus, & magis lividus, fuſcus, ſanioſus ac fætidus humor, eo pejor prognoſis; quia materies, jam acris evadens, partes genitales exulcerat; vaſa uterina evacuatione perpetua debilitata, tonum priſtinum difficilius recuperant, & abſorptione materiæ maſſa ſanguinea inficitur. SENNERTUS (*c*) refert, quod fluxus citrinus aut viridis, quanquam ob materiæ pravitatem majora pericula inducere poteſt, tamen, ſi idonea remedia adhibeantur, minus contumax eſt quam albus. Dolor in regione uterina infauſtam prognoſin exhibet; quoniam inflammationem, ulcus, vel cancrum indicat; præſertim ſi humor interea ſit purulentus, ſanioſus vel ichoroſus. Senes fæminas, præcipue ſi cachecticæ ſint, plerumque ad mortem usque comitatur; in his enim vaſa, jam debitum robur & elaſticitatem perdiderant, atque vim medicinæ eludunt; facultasque concoctrix ventriculi, hac ætate & in his circumſtantiis plerumque magnopere vitiatur. Fluor in principiis neglectus,

(*c*) Pract. lib. IV. pars 3. ſect. 2. cap. 12.

glectus, & jam inveterascens, plurimis malis originem præbet, quæ in quantum difficulter curationem admittunt, tantum periculi priori damno superaddunt; hæc sunt, excoriationes pudendorum, ulcus, scirrhus vel cancer uteri, cachexia, febris hectica, hydrops & non raro prolapsus uteri. Hic morbus conceptum fere semper difficilem, abortum vero facilem reddit: nec mirum quandoquidem uteri cavitas, quando hinc profluit humor, nimia serositate semper scatet, quæ hominis futuri rudimenta secum auferre potest (*d*); nec adest illa firmitas & robur uteri, præsertim cervicis, quæ ad conceptum & fætus retentionem requiri videntur. Ex observationibus autem (*e*) multorum auctorum patet, mulieres hoc morbo laborantes non semper steriles reddi vel abortiri. Annon videtur, illis, quæ fluore albo vexatæ pepererunt, vaginam solam peccasse, vel saltem fluxum longis intermissionibus subditum fuisse?

CURATIO.

Ut recte instituatur curatio, prius perpendendum erit, quænam causarum supra dictarum præsenti malo originem dat. Si valetudine aliter illæsa, uterus solus vi aliqua illata dolet, curatio vix differt ab ea quam recipit fluxus mensium immodicus, nisi quod in hoc, urgente necessitate, opiata in usum advocantur, cum in illo indicatio apprime jubet, ut constringantur vasa uterina: Hoc

(*d*) Vid. Hipp. Aph. 62. sect. 5. & lib. de steril.
(*e*) Astruc Mal. des Fem. Tom. 2. chap. 12. Stork Ann. med. 2. pag. 214. &c.

Hoc præſtant adſtringentia topica, qualia ſunt injectiones in vaginam, factæ ex infuſo Cort. Quercini, C. Granator. Rad. Tormentillæ, vel aliorum quorundam ex claſſe vegetabilium aſtringentium. His, ſi res poſtulat, addi poſſit Vinum Rub. Gallicum, Aq. Chalyb. Aq. Calcis, vel Alumen. Fumigationes cum G. Olibano, Thure, Maſtiche, Myrrha, &c. accenſis, bonos dicuntur præſtitiſſe effectus. Fœminis hoc morbo laborantibus ſæpe conſtipatur alvus, & hoc viciſſim morbi vires acuit, fœcibus duris in uterum impingentibus. Ad hoc tollendum magis optabile, magisque tutum Rhabarbarum quam Clysmata duco, quæ, fibras uteri jam nunc nimis debiles laxando, malum ſemper intendunt; Rhab. etiam frequenter repetitum humores ab utero avertere poteſt. Hactenus egimus de primo morbi ſtadio, ſc. antequam vel fluida vel ſolida omnino vitiantur. Quando in longum protrahitur morbus, quandoque evacuatio continua ſyſtema debilitarit & induxerit Leucophlegmatiam, medicamina roborantia, & evacuationes, quales ſine incommodo tollerare poterit ægra, præmittantur, quibus vis ſolidorum augeatur & corrigatur Diatheſis humorum aquoſa. Sed de his uberius in paragrapho ſequenti.

Quum cauſa morbi ſita eſt in cacochymia generali, duæ ſunt indicationes curatoriæ. 1ma quantitatem fluidorum minuere, humorem redundantem per aliud quodque emiſſarium expellendo; & ſanguinis diatheſin corrigere. 2da Debitum robur omnibus vaſis præſertim uterinis conciliare. Ut primæ reſpondeatur, phlebotomia, niſi vires ferre recuſent, uſurpanda eſt, qua corpus ad Emeticum præparetur. Et cum ventriculus ut plurimum

gra-

gravatur ſordibus pituitoſis bilioſisve, Vitriolum album optimum videtur emeticum, utpote inter fortiora maxime tutum, & vi ſua adſtringente primas vias roborans. Pulv. Ipecac: etiam bona fruge hic uſurpari poteſt. Horum utervis repeti debet debita poſt intervalla, ne magis quam par eſt defatigetur ægra, & doſes repetitæ Rhabarb. cum Calomel. ad acrimoniam humorum corrigendam, inteſtinaque deplenda & firmanda, interponendæ ſunt. Thermarum uſus, licet ſolida laxare conferret, hoc in caſu tamen poros aperiendo, humoresque ſupervacuos per cutim expellendo, prodeſſe poteſt. Diuretica non ſpernendi uſus ſunt, nec non fontanella, quæ humores ab utero alienet, cum alia interim adhibentur remedia.

Hiſce modis rite evacuato corpore, indicatio ſecunda exegit uſum Terr. Japon. Cort. Peruv. Aquar. Chalybeatar. G. Oliban. Pulv. ſtypt. Helvetii, Amaror. ſtomach. Frictio, Vectio in Rheda, Equitatio, Aer ſalubris, Aq. Bathonienſes, Briſtolienſes, vel Hartfellenſes, Aq. Calc. (ſimul ſeverum ſervando regimen in non naturalibus, præcipue in diæta, quæ eſſe debet exſiccans, tenuis & facile ſolubilis, cum vino rubro gallico modica quantitate aſſumpto,) in hunc finem præſtantiſſimos exhibent effectus. In horum remediorum uſu perſiſtere oportet ægram, & quidem poſtquam fluxus omnino evanuerit, ne recidivam patiatur, quæ non raro accidit niſi diligenter præcaveatur. Materies, diu in utero vel vagina ſtagnans, tandem acris fit; hinc non abs re erit, ſi bis de die injiciatur miſtura Lactis tepidi cum Aq. Roſar. vel Calcis, quod etiam vaſa leniter conſtringere poteſt.

Ulcus, ſcirrhus, cancer uteri, febris hectica, morbum

hunc, ut caufam, quandoque fequentia, quandoque comitantia, funt maxime notanda. Morbum hucusque provectum licet medicinæ cedere nefcium exiftimat (*f*) Clariff. ASTRUC, imo ab incepto dehortat, præfertim in vetulis vel cacochymicis, quæ diu eo vexatæ fuere, ne minoris gratia profligandi, in majora ducantur mala, & curationem palliativam folam tuto moliri affeverat. Licet ita fentit D. ASTRUC, tamen ex effectibus cicutæ præftantiffimis, quos in fimilibus cafibus fe obfervaffe teftatus eft diligentiffimus STORK (*g*), fperare eft, quod cicuta, & interne affumpta & in vaginam injecta fub forma infufi tenuis, cum lacte vel aq. calcis mifti, utiliffimum præbeat remedium. Clysmata emollientia & parum laxantia ad finem optatum magnopere conducunt, dum dolores levant rectumque exonerant. Simul bibat ægra decocta demulcentia, mucilagines, lac Afininum vel caprinum (*h*); Dieta utatur vegetabili & probe nutrienti.

(*f*) Malad. des Fem. tom. 2. chap. 10.
(*g*) De Cicuta libell. 2. caf. 13, 14, 15.
(*h*) STORK Ann. Med. 2. p. 212.

DISSERTATIO PRACTICO-MEDICA
INAUGURALIS,

DE

LACTIS DEFECTU.